

سیستم مدیریت ایزو
www.isomanagement.ir

تماس تلفنی جهت دریافت مشاوره:

۱. مشاور دفتر تهران (آقای محسن ممیز)

☎ ۰۹۱۲ ۹۶۳ ۹۳۳۶

۲. مشاور دفتر اصفهان (سرکار خانم لیلا ممیز)

☎ ۰۹۱۳ ۳۲۲ ۸۲۵۹

مجموعه سیستم مدیریت ایزو با هدف بهبود مستمر عملکرد خود و افزایش رضایت مشتریان سعی بر آن داشته، کلیه استانداردهای ملی و بین المللی را در فضای مجازی نشر داده و اطلاع رسانی کند، که تمام مردم ایران از حقوق اولیه شهروندی خود آگاهی لازم را کسب نمایند و از طرف دیگر کلیه مراکز و کارخانه جات بتوانند به راحتی به استانداردهای مورد نیاز دسترسی داشته باشند.

این موسسه اعلام می دارد در کلیه گرایشهای سیستم های بین المللی ISO پیشگام بوده و کلیه مشاوره های ایزو به صورت رایگان و صدور گواهینامه ها تحت اعتبارات بین المللی سازمان جهانی IAF و تامین صلاحیت ایران می باشد.

هم اکنون سیستم خود را با معیارهای جهانی سازگار کنید...

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran
سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران
۱۵۵۹۰
چاپ اول
۱۳۹۷

INSO
15590
1st.Edition
2018

افزودنی‌های خوراکی مجاز - استاندارد
عمومی برچسب‌زنی افزودنی‌های خوراکی
جهت فروش

Permitted food additives- General standard
for the labelling of food additives for Sale

ICS:67.220.20

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۲۵۹۲

صندوق پستی: ۶۱۳۹-۱۴۱۵۵ تهران - ایران

تلفن: ۵-۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳

کرج، شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۱۶۳-۳۱۵۸۵ کرج - ایران

تلفن: ۸-۳۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶)

دورنگار: ۸۱۱۴-۳۲۸۰ (۰۲۶)

رایانامه: standard@isiri.gov.ir

وبگاه: <http://www.isiri.gov.ir>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.2592 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.gov.ir

Website: <http://www.isiri.gov.ir>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به‌عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به‌عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به‌عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می‌تواند به‌منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری کند. هم‌چنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) و وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، واسنجی و وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)

4-Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

«افزودنی‌های خوراکی مجاز - استاندارد عمومی برچسب زنی افزودنی‌های خوراکی جهت فروش»

رئیس:

فرجی، محمد
(دکتری شیمی تجزیه)
عضو هیات علمی پژوهشکده صنایع غذایی و کشاورزی -
پژوهشگاه استاندارد

دبیر:

نصیری صحنه، بنفشه
(کارشناسی ارشد فیزیولوژی و اصلاح گیاهان دارویی،
ادویه‌ای و معطر)
کارشناس پژوهشکده صنایع غذایی و کشاورزی - پژوهشگاه
استاندارد

اعضا: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

آریا منش، خوشنود
(کارشناسی ارشد شیمی آلی)
مدیر فنی آزمایشگاه پرتوبشاش (سهامی خاص)
اسکندری، سیروس
(کارشناسی علوم صنایع غذایی)
دبیر انجمن تولیدکنندگان افزودنی‌های صنایع غذایی (سهامی
خاص)
جوانشیر، ریکا
(کارشناسی شیمی کاربردی)
کارشناس پژوهشکده صنایع غذایی و کشاورزی - پژوهشگاه
استاندارد
حمزه تاش، داریوش
(دکتری شیمی)
مدیر عامل اسانس و رنگ ابیض شیمی (سهامی خاص)
خداداد، منا
(کارشناسی ارشد مهندسی علوم و صنایع غذایی)
کارشناس دفتر نظارت بر استاندارد های صنایع غذایی، آرایشی،
بهداشتی و حلال - سازمان ملی استاندارد ایران
درستی، صدیقه
(کارشناسی ارشد صنایع غذایی)
علوی، مینا
(کارشناسی ارشد فیزیولوژی و اصلاح گیاهان دارویی،
ادویه‌ای و معطر)
کارشناس پژوهشکده صنایع غذایی و کشاورزی - پژوهشگاه
استاندارد

ویراستار:

رشیدی، لادن
(دکتری تخصصی مهندسی شیمی - بیوتکنولوژی)
عضو هیات علمی پژوهشکده صنایع غذایی و کشاورزی -
پژوهشگاه استاندارد

سمت و/یا محل اشتغال:

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ز	پیش‌گفتار
۱	۱ هدف
۱	۲ دامنه کاربرد
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ اصول عمومی
۳	۵ الزامات برچسب‌زنی مواد افزودنی بسته‌بندی شده
۵	۶ ارائه اطلاعات اجباری
۵	۷ الزامات اضافی یا متفاوت برای مواد افزودنی خوراکی ویژه

پیش‌گفتار

استاندارد «افزودنی‌های خوراکی مجاز- استاندارد عمومی برچسب‌زنی افزودنی‌های خوراکی جهت فروش» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط تهیه و تدوین شده است، در یک هزار و ششصد و پنجاهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خوراک و فرآورده‌های کشاورزی مورخ ۹۷/۵/۲۴ تصویب شد. اینک این استاندارد به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

استانداردهای ملی ایران بر اساس استاندارد ملی ایران شماره ۵ (استانداردهای ملی ایران- ساختار و شیوه نگارش) تدوین می‌شوند. برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در صورت لزوم تجدیدنظر خواهند شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون‌های مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی ایران استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه و تدوین این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- 1-CODEX STAN 107: 2016, General standard for the labeling of food additives when sold as such
- 2- CAC/ GL 32: 2013, Guidelines for the production, processing, labeling and marketing of organically produced food
- 3- CAC/ GL 2: 2017, Guidelines on nutrition labelling

افزودنی‌های خوراکی مجاز - استاندارد عمومی برچسب‌زنی افزودنی‌های خوراکی جهت فروش

۱ هدف

هدف از تدوین این استاندارد، تعیین الزامات عمومی مربوط به برچسب‌زنی مواد افزودنی خوراکی به‌منظور ارائه اطلاعات به مصرف‌کنندگان است.

۲ دامنه کاربرد

این استاندارد در مورد برچسب گذاری افزودنی‌های خوراکی برای عرضه به مصرف‌کنندگان، به‌صورت عمده و خرده فروشی کاربرد دارد.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به‌کار می‌رود:

۱-۳ ماده افزودنی خوراکی

food additives

عبارت‌است از هر ماده‌ای که به‌طور معمول به‌عنوان ماده غذایی یا ترکیبی از یک ماده غذایی مورد استفاده قرار نمی‌گیرد، صرف‌نظر از این‌که ماده افزودنی دارای ارزش غذایی باشد یا خیر، هدف از افزودن آن به مواد غذایی می‌تواند برای یک هدف تکنولوژیکی (از جمله ویژگی‌های ارگانولپتیکی) در تولید، فرآیند، آماده‌سازی، تیمار، بسته‌بندی، حمل و نگه‌داری باشد و یا ممکن است مقصود خاصی مورد انتظار باشد که (به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم) در ماده غذایی حضور داشته و یا با تولید محصولات جانبی خود به یک جزء ماده غذایی تبدیل شده و ویژگی‌های مواد غذایی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. این واژه شامل آلاینده‌ها یا مواد اضافه شده به مواد غذایی به‌منظور حفظ یا بهبود خواص تغذیه‌ای و /یا سدیم کلراید نمی‌باشد.

یادآوری - برخی از موارد کاربرد مواد افزودنی خوراکی عبارتند از: افزایش ارزش غذایی، نگه‌داری و پایداری مواد غذایی، بهبود ظاهر غذا و ...

۲-۳ کمک فرآیند

processing aid

عبارت است از ماده یا موادی که به تنهایی به صورت ماده غذایی مصرف نمی شوند. این مواد عمداً در فرآیند مواد خام، غذاها و یا مواد تشکیل دهنده آنها، به منظور تحقق یک هدف فنی خاص، طی تیمار یا فرآیند استفاده می شوند که ممکن است منجر به حضور غیر عمدی اما اجتناب ناپذیر باقی مانده یا مشتقات این مواد در محصول نهایی گردد.

۳-۳ آلاینده

contaminants

عبارت است از ماده‌ای که به طور عمدی یا دستی به مواد غذایی اضافه نمی شود و در اثر تولید (از جمله عملیات انجام شده در بخش‌های کشاورزی، دامداری و دامپزشکی) ساخت، فرآیند، آماده سازی، تیمار، بسته بندی، حمل و نقل یا نگهداری و /یا به شکل اثر ناشی از آلودگی محیط زیست به ماده غذایی اضافه می شود به عنوان مثال باقی مانده سموم گیاهی و فلزات سنگین.

۴-۳ برچسب

label

شامل هرگونه نشانه به شکل نام تجاری، علامت، موارد تصویری یا دیگر مواد توصیفی، نوشته شده، نقاشی شده، رسم شده، مشخص شده، برجسته و /یا مهر زده شده می باشد.

۵-۳ ظرف

container

عبارت است از هر نوع بسته بندی مواد افزودنی خوراکی برای فروش به عنوان یک محصول واحد که به صورت بسته بندی و یا لفاف شده عرضه می شود.

۶-۳ بهر

lot

قسمتی از یک محموله انتخاب شده با شماره و تاریخ ساخت یکسان است که دارای کلیه خصوصیات محموله اصلی می باشد.

۴ اصول عمومی

نشانه گذاری مواد افزودنی خوراکی نباید به نحوی انجام شود که موارد مطرح شده در برچسب گذاری، باعث اشتباه، گمراهی یا فریب و /احتمالاً باعث ایجاد یک تصور اشتباه در خصوص ویژگی های آن ماده گردد.

۵ الزامات اجباری برچسب‌زنی مواد افزودنی بسته‌بندی شده

برچسب کلیه مواد افزودنی خوراکی فروخته شده باید اطلاعات موجود در زیر بندهای ۵-۱ تا ۵-۶ این استاندارد و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را، به‌عنوان الزامات مورد استفاده برای مواد افزودنی خوراکی برچسب‌گذاری شده برآورده کند.

۱-۵ جزئیات ماده افزودنی خوراکی^۱

۱-۱-۵ نام هر ماده افزودنی موجود در کالا باید روی بسته‌بندی آن قیدشود. نام مورد استفاده باید خاص بوده و نام عام نباشد، هم‌چنین نام به‌کار رفته باید ماهیت اصلی ماده افزودنی را مشخص نماید. در صورتی که در فهرست کدکس برای آن ماده افزودنی، یک نام تعیین شده باشد باید از آن استفاده شود. در موارد دیگر، باید از نام عمومی یا متداول استفاده شود و در صورتی که هیچ یک از موارد مطرح شده مناسب نباشد، نام توصیفی مناسب آن ماده افزودنی به‌کار می‌رود.

۲-۱-۵ در صورتی که دو یا بیش‌تر از دو مورد، ماده افزودنی در کالا یا نمونه موجود باشد، اسامی آن‌ها باید به‌صورت یک فهرست ارائه شود. فهرست ارائه شده باید دارای، به‌ترتیب، نسبت وزنی هر ماده افزودنی نسبت به کل محتوای ظرف باشد و ماده افزودنی که بیشترین بخش را دارد باید ابتدای فهرست آورده شود. در صورتی که در استانداردهای کدکس، در مورد یک یا بیش‌تر ماده افزودنی محدودیت‌هایی وجود دارد، مقادیر مورد نظر نیز باید بر روی بسته‌بندی لحاظ گردد.

۳-۱-۵ در صورتی که مواد افزودنی با مواد طعم‌دهنده مخلوط می‌باشند، نیازی به آوردن نام تک‌تک مواد طعم‌دهنده نمی‌باشد. نام توصیفی عمومی «طعم‌دهنده» ممکن است با نشانه‌های ویژگی حسی، به عنوان مثال: «طعم‌دهنده سیب» و یا منشاء یا منبع محصول، مورد استفاده قرار گیرد. هنگام نشان دادن منشاء یا منبع محصول، ممکن است توصیف عمومی با استفاده از کلمه «طبیعی» در مورد طعم‌های طبیعی و یا «مصنوعی» در مورد طعم‌های مصنوعی و یا ترکیبی از این کلمات به‌طور مناسب، به‌صورتی که در CAC/GL 66- 2008 تعریف شده است باشد.

۴-۱-۵ مواد افزودنی خوراکی با طول عمر کم‌تر از ۱۸ ماه، باید دارای حداقل زمان ماندگاری، با استفاده از عباراتی نظیر «حداکثر تا مدت زمان نگه‌داری شود» باشد.

1 - Details of food additive

۵-۱-۵ عبارت "برای مصرف در مواد غذایی" و یا عبارت مشابه آن، باید در موقعیتی بارز و برجسته بر روی نشانه‌گذاری مشخص باشند.

۲-۵ دستورالعمل نگه‌داری و استفاده

در مورد نحوه نگه‌داری و نحوه استفاده در غذا باید اطلاعات کافی ارائه شود. این اطلاعات ممکن است بر روی برچسب یا اسناد مرتبط با فروش داده شود.

۳-۵ وزن خالص

وزن خالص باید به صورت سیستم متریک (System International Units) اعلام شود. اظهار وزن خالص باید به صورت زیر انجام شود:

۱-۳-۵ برای مواد افزودنی مایع، به صورت حجمی و یا وزنی؛

۲-۳-۵ برای مواد افزودنی جامد به استثناء مواردی که به صورت قرص به فروش می‌رسند، به صورت وزنی؛

۳-۳-۵ برای مواد افزودنی نیمه جامد و یا ویسکوز، به صورت حجمی و یا وزنی؛

۴-۳-۵ برای مواد افزودنی که به صورت قرص به فروش می‌رسند، به صورت وزنی، همراه با تعداد قرص در بسته بندی.

۴-۵ اسم و آدرس

نام و آدرس سازنده یا بسته‌بندی‌کننده، و در صورت واردات و یا صادرات، نام وارد کننده و صادر کننده باید اظهار شود.

۵-۵ کشور مبدا

۱-۵-۵ در صورتی که عدم اظهار کشور مبدأ ماده افزودنی خوراکی باعث گمراهی یا فریب مصرف‌کننده می‌شود، باید کشور مبدا اظهار گردد.

۲-۵-۵ وقتی یک ماده افزودنی خوراکی، در یک کشور دوم فرآوری شود به طوری که ماهیت شیمیایی یا فیزیکی آن تغییر یابد، کشوری که فرآوری در آن انجام شده است، به عنوان کشور مبدا برای اهداف برچسب‌زنی در نظر گرفته می‌شود.

۶-۵ شناسایی بهر

هر ظرف باید به طور واضح با کد، جهت شناسایی کارخانه تولیدکننده و بهر، نشانه‌گذاری شود.

۶ ارائه اطلاعات اجباری

۱-۶ اطلاعات عمومی

توضیحات مورد نیاز برای نشان دادن بر روی بسته‌بندی، در شرایط عادی خرید و استفاده توسط مصرف‌کننده، باید واضح، بارز و به راحتی قابل خواندن باشد. چنین اطلاعاتی نباید با طرح‌ها یا سایر مطالب نوشته شده، چاپی یا گرافیکی پوشیده شود و باید متضاد پس‌زمینه باشد. حروف نام ماده افزودنی خوراکی باید از نظر اندازه، با مهم‌ترین مورد نشانه‌گذاری در برچسب منطبق باشد. در صورتی که ظرف محتوی، با یک لفاف پوشانده شده باشد، لفاف باید اطلاعات لازم را دارا باشد، یا برچسب روی ظرف باید از طریق لفاف بیرونی قابل خواندن باشد و توسط آن پوشیده نشود. به‌طور کلی، نام و وزن خالص ماده افزودنی خوراکی باید بر روی بخشی از برچسب ظاهر شود که معمولاً در زمان فروش به مصرف‌کننده ارائه می‌شود.

۲-۶ زبان

در صورت واردات زبان مورد استفاده برای اعلام اظهارات مندرج در زیر بند ۱-۶ باید به زبان قابل قبول کشور خریدار باشد. در صورتی که زبان موجود در برچسب اصلی قابل قبول نباشد، یک برچسب تکمیلی، حاوی اطلاعات اجباری به زبان قابل قبول ممکن است در برچسب‌زنی مجدد استفاده شود.

۷ الزامات اضافی یا متفاوت برای مواد افزودنی خوراکی ویژه

هیچ‌چیز در این استاندارد نباید مانع از پذیرش مقررات اضافی سازمان‌های نظارتی مربوط (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) در خصوص برچسب‌گذاری گردد.

۱-۷ مواد افزودنی اشعه دیده

مواد افزودنی خوراکی که با اشعه یونیزه تیمار شده‌اند، باید دقیقاً مشخص شوند.